

Gedragprotocol

Versie december 2022

Gegevens school

Sociaal emotionele scholing gebeurt met behulp van de kanjertraining

Coördinator kanjertraining:	Anouk Wijne
Vertrouwenspersoon:	Anouk Wijne
Intern begeleider:	Bianca van den Heuvel
Directeur:	Françoise Voskuil

Stichting

KS Fectio

Telefoon: 030 6381121

Website: www.ksfectio.nl

info@ksfectio.nl

Samenwerkingsverband: Profi Pendi

Dukatenburg 86

3437 AJ Nieuwegein

030 275 12 88

info@profipendi.nl

Katholieke basisschool Sint Michiel gaat ervan uit dat een kind zich veilig en geborgen moet voelen om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. Een vertrouwde en geborgen omgeving voor de kinderen wordt gecreëerd door met elkaar hierover een aantal fundamentele afspraken te maken. Deze informatie is bedoeld voor een ieder die met de school te maken heeft en in de school aanwezig is.

Scholen zijn sinds 2015 verplicht zorg te dragen voor de sociale veiligheid op school. Dat betekent dat de school:

- Een sociaal veiligheidsbeleid voert;
- Een contactpersoon heeft die het beleid t.a.v. pesten coördineert en fungeert als aanspreekpunt in het kader van pesten;
- De sociale veiligheid en het welbevinden van leerlingen monitort (minimaal één keer per jaar).

Dit veiligheidsplan bestaat uit twee delen. Het eerste deel gaat over de sociale veiligheid binnen onze school en het tweede deel gaat over de fysieke veiligheid.

Sociale veiligheid

De St. Michielschool is een Kanjerschool, zie ook pagina 5. Ondanks de ruime aandacht voor sociaal gedrag bij onze leerlingen, zien we soms ook ongewenst gedrag. In het deel sociale veiligheid is daarom ook beschreven wat wij verstaan onder ongewenst gedrag en hoe wij hiermee omgaan. Hiervoor hebben we een gedragsprotocol en pestprotocol opgenomen, dat wordt ingezet bij herhaaldelijk ongewenst (pest)gedrag.

Fysieke veiligheid

In het deel over de fysieke veiligheid hebben wij beschreven hoe we de veiligheid van onze leerlingen willen optimaliseren. In toenemende mate nemen (groepen) leerlingen deel aan allerlei binnen- en buitenschoolse activiteiten. Hierbij zijn ze de ene keer deelnemer, vaak actief betrokkenen, dan weer toeschouwer. Dit vraagt om maatregelen die de veiligheid zoveel mogelijk waarborgen en die moeten voorkómen dat onveilige situaties ontstaan. Daarnaast is het van belang dat degenen die de leerlingen begeleiden, weten welke taken en verantwoordelijkheden zij hebben.

Monitoren

Op verschillende manieren monitoren wij de veiligheids- en welzijnsbeleving van de kinderen. Dit doen wij onder andere door het leerlingvolgsysteem Kanvas te gebruiken. Twee keer per jaar wordt dit door de leerkracht ingevuld. Daarnaast vullen de kinderen van de groepen 5 t/m 8 ook een vragenlijst in. Kanvas geeft op basis van een analyse van de observaties concrete doelen en handelingssuggesties. Daarnaast wordt tweejaarlijks een tevredenheidsonderzoek afgenomen onder kinderen (groep 6, 7 en 8), ouders en leerkrachten, waarin ook naar de veiligheid- en welzijnsbeleving wordt gevraagd. Dit gebeurt door een onafhankelijke externe partij.

Samenwerking tussen school en thuis

Om te zorgen dat een kind lekker in zijn vel zit, is samenwerking tussen ouders, kind en school van essentieel belang. Ouders zijn de ervaringsdeskundigen van hun kind. Leerkrachten zijn onderwijsprofessionals en kennen het kind als leerling het beste. Het is van belang dat ouders de aanpak van de leraar steunen, dan is het gedrag op school makkelijker bij te sturen.

Mocht er iets aan de hand zijn dan is het van belang dat alle partijen op de hoogte zijn. Als er op school iets speelt, zullen wij contact met u opnemen. Als er thuis iets speelt hopen wij dit ook van u te horen. In principe is de leerkracht van uw kind uw eerste aanspreekpunt.

Registratie

Indien er incidenten plaatsvinden, zowel met betrekking tot de sociale- als fysieke veiligheid dan worden deze vastgelegd in ons administratiesysteem. Fysieke incidenten worden vastgelegd onder het kopje incidentenregistratie. Sociale incidenten worden ofwel als notitie toegevoegd bij de leerling, ofwel bij een ernstig incident, waarbij ouders op de hoogte worden gesteld ook onder de incidentenregistratie.

De incidentenregistratie wordt jaarlijks geanalyseerd door de directie. Zo kan er gekeken worden of er een trend zichtbaar is, waarop een plan van aanpak wordt opgesteld. Deze analyse wordt jaarlijks besproken met de preventiemedewerker van de school en met de MR.

Gedragprotocol

Gedrag is overal; zo ook het zoeken naar de grenzen waarbinnen wij zouden willen dat het gedrag van onze leerlingen zich begeeft. In de praktijk blijkt dat er vele grijze gebieden zijn: Wanneer gaat spel en ontdekking over in verstoring of probleemgedrag? En wat doen wij dan als onderwijsprofessional? Om hier grip op te krijgen hanteren wij de op praktijkonderzoek gebaseerde indeling van gedrag (Van Overveld, 2013), oplopend van prosociaal tot en met zeer ernstig probleemgedrag. Het doel hiervan is het meer eenduidig maken van ons handelen richting leerlingen die ongewenst gedrag vertonen, en het voorkomen van een verdergaande escalatie van dat gedrag richting ernstigere vormen van ongewenst gedrag.

Bij de gespreksvoering worden de aanwijzingen vanuit de Kanjertraining als leidraad gebruikt. Bijgaande tabel geeft weer welke vormen van ongewenst gedrag wij herkennen, wat het handelen van de school is en op welke wijze wij ouders hierbij betrekken.

St. Michielschool

In het schooljaar 2019-2020 heeft het team met elkaar de missie en de visie bepaald. Deze visie vormt het fundament waarop wij de komende jaren ons onderwijs, begeleiding en samenwerking vormgeven.

Missie en visie

De St. Michiel geeft ruimte aan talent, groei en lef. We willen kinderen zoveel mogelijk onderwijs op maat bieden en we vatten leren breed op. Voor onze leerlingen is de school een oefenplaats, waar je fouten mag maken. Een plek om samen het leven te leren en om samen te leren leven. Een veilige plek waar kinderen met plezier naar toe gaan. We geven kinderen ruimte om zelf keuzes te maken. We vragen van ouders betrokkenheid bij de ontwikkeling van hun kind en de school. We dagen kinderen en

ouders uit met ons te streven naar een samenleving die vredig, gelukkig, gezond en duurzaam is.

Algemeen

Katholieke basisschool St. Michiel is een Kanjerschool. Dit is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Kanjertraining gaat over het bevorderen van onderling vertrouwen in groepen. Vertrouwen is de basis voor het creëren van rust in de klas, het stimuleren van sociale veiligheid en een prettig schoolklimaat. De Kanjertraining bestaat uit een serie lessen met bijbehorende oefeningen om de sfeer in de klas goed te houden (preventief) of te verbeteren (curatief).

Met de Kanjertraining leren kinderen, leerkrachten en ouders zich op een positieve manier te handhaven in sociaal stressvolle omstandigheden. Onder het motto: wat je meemaakt is interessant, vervelend of naar, maar hoe je ermee omgaat is belangrijker, dat vormt je. Reageer daarom niet met haat, wraak, gezeur, onverschilligheid of cynisme op problemen die zich voordoen in jouw leven. Doe je best er iets van te maken. Zoek oplossingen waarmee je elkaar en de situatie recht doet. Oplossingen die in de toekomst houdbaar zijn.

Kernwoorden van de Kanjertraining zijn:

- vertrouwen, rust, wederzijds respect, sociale redzaamheid, ouderbetrokkenheid, burgerschap, gezond gedrag en duurzaamheid.

In alle groepen wordt wekelijks les gegeven vanuit de Kanjertraining. Na de zomervakantie en de kerstvakantie organiseren we een Kanjerweek met extra groepsvormende activiteiten. Kinderen leren in deze lessen te reflecteren op hun eigen gevoelens en gedrag. Ze leren de grenzen van anderen te respecteren en die van zichzelf adequaat aan te geven. Dit versterkt een positief zelfbeeld bij de kinderen, het bevordert een positieve sfeer in de groep en draagt bij aan het voorkomen van pesten.

Vanuit de Kanjertraining hanteren we de volgende basisregels:

- we vertrouwen elkaar
- niemand speelt de baas
- niemand lacht uit
- niemand doet zielig
- we helpen elkaar

De Kanjertraining biedt ook een instrument waarmee we de leerlingen volgen in hun sociaal emotionele ontwikkeling. Zo brengen we twee keer per jaar de veiligheid van leerlingen in beeld. Eens in de twee jaar houden we een tevredenheidsonderzoek van Beekveld en Terpstra. Hier doen ook de leerlingen vanaf groep 6 aan mee. In de tevredenheidsmeting van november 2022 gaven de leerlingen aan zich veilig te voelen op de Fectio-scholen, ook op de St.Michiel.

Ongewenst gedrag

Gedrag is overal; ook het zoeken naar de grenzen waarbinnen wij willen dat het gedrag van onze leerlingen, ouders en (overblijf)medewerkers zich begeeft. Uit de praktijk blijkt dat er veel grijze gebieden zijn: wanneer gaat spel en ontdekking over in verstoring of probleemgedrag? En wat doen wij dan als onderwijsprofessionals? Om hier grip op te krijgen, baseren wij ons op de indeling van gedrag van Van Overveld (2013). Zijn jarenlange praktijkonderzoek biedt een handzame indeling:

- Positief sociaal gedrag;
- Licht verstorend gedrag;
- Verzet;
- Probleemgedrag;
- Ernstig probleemgedrag;
- Zeer ernstig probleemgedrag;

Het doel hiervan is het meer eenduidig maken van ons handelen richting leerlingen die ongewenst gedrag vertonen en het voorkomen van verdergaande escalatie van dat gedrag richting ernstigere vormen van ongewenst gedrag. Dit hebben wij verder uitgewerkt in een gedragsprotocol.

Gedragsprotocol

Op de St.Michielschool hanteren we onderstaand gedragsprotocol. Hierin wordt gesproken over niet acceptabel gedrag, ruzies en pesterijen.

Positief sociaal gedrag	Incidentenregistratie: nvt
Voorbeelden	- Houdt zich aan de school- en klassenregels; - Laat positieve werkhouding zien; - Toont luisterhouding tijdens situaties die daarom vragen; - Houdt zich aan de afspraken met de onderwijsprofessionals en medeleerlingen.
Handelen school	- Positieve bekrachtiging (individueel en groepsgericht); - Non verbale communicatie (knikje, oogcontact, duim etc.); - Verbale communicatie (gericht benoemen van het wenselijke gedrag en het maken van een compliment).
Communicatie ouders	- In oudergesprekken worden het welzijn en het gedrag van de leerling besproken.

Licht verstorend gedrag	Incidentenregistratie: nee
Voorbeelden	- Maakt geintjes, lollig bedoelde opmerkingen (plagerig); - Laat wisselende luisterhouding zien tijdens situaties die daarom vragen; - Houdt zich wisselend aan afspraken met de onderwijsprofessionals en medeleerlingen; - Laat wisselende taakwerkhouding zien.

Handelen school	- Positieve bekrachtiging (individueel en groepsgericht) van wel gewenst gedrag (dit kan ook zijn een vooraf afgesproken beloning als onderdeel van het preventiegesprek**); - Niet negeren van ongewenst gedrag, maar op rustige toon aanspreken en verwachtingen t.a.v. gewenst gedrag aangeven; - Zo nodig, bij herhaling voeren van preventiegesprek met de leerling na schooltijd.
Communicatie ouders	- In oudergesprekken wordt het welzijn en het gedrag van de leerling besproken; - De leerkracht brengt de ouders op de hoogte als er een preventiegesprek heeft plaatsgevonden.

Verzet	Incidentenregistratie: nee. Wel in het administratiesysteem wanneer dit vaker voorkomt.
Voorbeelden	- Werkweigering; - Uitdagend gedrag; - Brutale antwoorden; - Herhaalde slechte luisterhouding tijdens situaties die daarom vragen; - Houdt zich niet aan gemaakte afspraken met de leerkracht en medeleerlingen.
Handelen school	- Positieve bekrachtiging (individueel en groepsgericht) van wel gewenst gedrag (dit kan ook zijn een vooraf afgesproken beloning als onderdeel van het preventiegesprek); - Niet negeren van ongewenst gedrag, maar op rustige toon aanspreken en verwachtingen t.a.v. gewenst gedrag aangeven; - Voeren van preventiegesprek met de leerling na schooltijd, waarin consequenties worden afgesproken indien sprake is van ongewenst gedrag. Dit wordt samen met de leerling vastgelegd; - Op rustige toon aanspreken op gewenst gedrag volgens afspraak gemaakt in het preventiegesprek; - Eventueel kort verwijderen uit de groep (waarbij de leerling in een andere groep kan worden gezet met als doel weer aan het werk te gaan).
Communicatie ouders	- In oudergesprekken wordt het welzijn en het gedrag van de leerling besproken; - De leerkracht brengt de ouders op de hoogte van het preventiegesprek (de leerkracht beoordeelt zelf of het preventiegesprek plaatsvindt mét de ouders erbij).

Probleem gedrag*	Incidentenregistratie: ja In administratiesysteem: ja
Voorbeelden	- Opzettelijke vernieling schooleigendom; - Opzettelijke vernieling eigendom leerling; - Opzettelijke pijn doen van andere leerlingen;

	- Intentioneel bezoeken van internetsites die niet gerelateerd zijn aan schoolwerk (porno, geweld (spellen), hacken, koopsites, etc.); - Ongeoorloofd weglopen van school tijdens schooltijden; - Herhaaldelijk verzet: na waarschuwingen en leerlingengesprek; - Aanhoudende werkweigering en/of uitdagend en brutaal gedragen/of storend gedrag tijdens de lessen, waardoor instructie- en werkmomenten worden gehinderd.
Handelen school	- Leerling wordt direct aangesproken op overtreding van de afspraak (afspraken), schoolregel; - Afhankelijk van de zwaarte van de overtreding wordt een time-out regel opgelegd: tijdelijke opvang is dan binnen of in enkele gevallen buiten de klas; - Leerkracht maakt melding van het incident in de incidentenregistratie en stelt directie en intern begeleider op de hoogte. Tevens wordt het in het administratiesysteem bij de leerling gezet; - Er vindt na schooltijd een preventie/correctiegesprek***plaats met leerling en met ouders; - Indien het gaat om vernieling van eigendommen bepaalt de leerkracht afhankelijk van de ernst van de vernieling of een preventie/correctiegesprek met de leerling samen met ouders gevoerd wordt (gaat het bijvoorbeeld om het opzettelijk breken van een potlood of liniaal zal het gesprek met de leerling mogelijk zonder ouders zijn); - Indien sprake is van vernieling van school- of leerlingeneigendom dienen ouders de kosten te vergoeden; - Indien herhaling, dan wordt opgeschaald naar Ernstig probleemgedrag; - De school besluit tot het al dan niet overgaan van een officiële (schriftelijke) waarschuwing.
Communicatie ouders	- De leerkracht stelt ouders op de hoogte van het probleemgedrag en spreekt, indien van toepassing z.s.m. (in principe dezelfde dag), het preventie/correctiegesprek af; - De leerkracht legt afspraken vanuit het preventie/correctiegesprek af in het leerlingvolgsysteem en stuurt ouders hiervan een kopie; - Bij een eventuele officiële waarschuwing dienen ouders deze te ondertekenen.

Ernstig probleem gedrag*	Incidentenregistratie: ja In administratiesysteem: ja
Voorbeelden	- Herhaaldelijke verbale agressie naar leerkracht, ondanks registratie ernstig probleemgedrag; - Herhaaldelijke verbale agressie naar leerling(en), ondanks registratie ernstig probleemgedrag; - Zware fysieke agressie;

	- Doorgaan met opzettelijk bezoeken van internetsites die niet gerelateerd zijn aan schoolwerk (porno, geweld (spellen), hacken, koopsites, etc.) na registratie Ernstig probleemgedrag; - Doorgaan met ongeoorloofd weglopen van school tijdens schooltijden na registratie ernstig probleemgedrag; - Ondanks registratie ernstig probleemgedrag doorgaan met aanhoudende werkweigering en/of uitdagerend en brutaal gedrag en/of storend gedrag tijdens de lessen, waardoor instructie- en werkmomenten worden gehinderd; - Bedreiging van leerkracht; - Bedreiging van leerling(en); - Jeugdcriminaliteit.
Handelen school	- Leerling wordt direct aangesproken op overtreding van de afspraak (afspraken); - Kort verwijderden uit de groep door plaatsing in een andere ruimte mét toezicht; - Er vindt na schooltijd een preventie/correctiegesprek plaats met leerling en mét ouders; - Leerkracht maakt melding van het incident via registratieformulier in leerlingvolgsysteem en stelt directie en intern begeleider op de hoogte. Tevens wordt het in het administratiesysteem bij de leerling gezet; - Directie licht leerplichtambtenaar in; - De school besluit tot al dan niet overgaan van een officiële (schriftelijke) waarschuwing of bij herhaling of ernstige overtreding tot schorsing/verwijdering.
Communicatie ouders	- Ouders worden op de hoogte gesteld van het probleemgedrag en zo mogelijk wordt op dezelfde een correctiegesprek gevoerd met de leerling en ouders in aanwezigheid van een directielid of intern begeleider; - Afspraken vanuit het correctiegesprek worden vastgelegd in het in administratiesysteem. Ouders ontvangen hiervan een kopie; - Na afgesproken tijd volgt een evaluatiegesprek met leerling, ouders, leerkracht en directie of intern begeleider; - Evaluatiegesprek wordt vastgelegd in ParnasSys - Ouders krijgen het verslag van evaluatiegesprek zoals is vastgelegd in ParnasSys; - Bij een zware overtreding of ernstig incident kan overgegaan worden tot het geven van een officiële waarschuwing of schorsing en/of verwijdering. Hiervoor wordt het beleidsplan van Fectio gevolgd.

Zeer ernstig probleem gedrag*	Incidentenregistratie: ja In administratiesysteem: ja
Voorbeelden	- Herhaaldelijke verbale agressie naar leerkracht, ondanks registratie ernstig probleemgedrag; - Herhaaldelijke verbale agressie naar leerling(en), ondanks registratie ernstig probleemgedrag; - Zware fysieke agressie; - Doorgaan met intentioneel bezoeken van internet-sites die niet gerelateerd zijn aan schoolwerk (porno, geweld (spellen), hacken, koopsites, etc.) na registratie ernstig probleemgedrag; - Doorgaan met ongeoorloofd weglopen van school tijdens schooltijden na registratie ernstig probleemgedrag; - Ondanks registratie Ernstig probleemgedrag doorgaan met aanhoudende werkweigering en/of uitdagend en brutaal gedrag en/of storend gedrag tijdens de lessen, waardoor instructie- en werkmomenten worden gehinderd; - Bedreiging van leerkracht; - Bedreiging van leerling(en); - Jeugdcriminaliteit.
Handelen school	- Leerling wordt direct aangesproken op overtreding van de afspraak (afspraken); - Kort verwijderen uit de groep door plaatsing in een andere ruimte mét toezicht; - Leerkracht maakt melding van het incident via registratieformulier in leerlingvolgsysteem en stelt directie en intern begeleider op de hoogte. Tevens wordt het incident ook in het administratiesysteem gezet; - Er vindt na schooltijd een preventie/correctiegesprek plaats met leerling, directie of Intern begeleider en met ouders - Directie licht leerplichtambtenaar in; - De school besluit tot het al dan niet geven van een officiële waarschuwing of bij herhaling en/of ernstig incident wordt overgegaan tot schorsing/verwijdering.
Communicatie ouders	- Ouders worden direct na het gebeurde telefonisch op de hoogte gesteld van het probleemgedrag en zo mogelijk wordt op dezelfde dag (en anders zo spoedig mogelijk) een correctiegesprek gevoerd met de leerling en ouders in aanwezigheid van een directielid of intern begeleider; - Directie/IB legt afspraken vanuit het correctiegesprek af in leerlingvolgsysteem en stuurt ouders hiervan een kopie; - Evaluatiegesprek wordt vast gelegd in het Parnassys - Ouders krijgen het verslag van evaluatiegesprek zoals is vastgelegd in ParnasSys. - De directie besluit tot het geven van een schriftelijke waarschuwing, schorsing of verwijdering en

	meldt dit bij de ouders. Bij schorsing en/of verwijdering wordt het beleidsplan van Fectio gevolgd.
--	---

*Dit gedrag kan ook voorkomen bij pestgedrag. Indien er bij pestgedrag sprake is van fysiek geweld wordt hierbij opgetreden zoals bij probleem gedrag, ernstig probleem gedrag of zeer ernstig probleem gedrag staat beschreven.

**Een preventiegesprek is een gesprek met als doel om herhaling van het gedrag te voorkomen. Besproken wordt in ieder geval wat er is gebeurd, en het ongewenste gedrag wordt duidelijk benoemd. Daarnaast wordt besproken hoe dit ander had gekund/gemoeten, en wat de leerling nodig heeft om te zorgen dat het niet meer gebeurt. Dat wat besproken wordt, leg je samen vast. Zowel leerling als leerkracht zet hier een handtekening onder. Samengevat: een preventiegesprek is dus om ongewenst gedrag te voorkomen.

***Een correctiegesprek is een gesprek met als doel om herhaling te voorkomen. Besproken wordt in ieder geval wat er is gebeurd, en het ongewenste gedrag wordt duidelijk benoemd. Ook wordt terug gekomen op de inhoud van een eventueel preventiegesprek dat eerder heeft plaatsgevonden.

In het gesprek komt duidelijk naar voren dat het getoonde gedrag niet geaccepteerd wordt door de school. Tijdens het gesprek wordt ook benoemd dat het correctiegesprek onderdeel uitmaakt van het gedragsprotocol. Daarnaast worden er met elkaar afspraken gemaakt om herhaling van het gedrag te voorkomen. Deze afspraken worden vastgelegd in Parnassys. De ouders van de betreffende leerling krijgen ook een kopie van het verslag. Tevens wordt er een evaluatie moment afgesproken. Samengevat: een correctiegesprek is om ongewenst gedrag te corrigeren.

Pestprotocol

Waarom aandacht voor pesten?

De St. Michielschool wil kinderen een veilig schoolklimaat bieden, waarin zij zich harmonieus kunnen ontwikkelen. Meestal lukt dat goed, maar in een enkel geval wordt een kind systematisch door anderen genegeerd of gepest. Dan komt een kind in de klas dusdanig in de knel, dat pedagogische maatregelen van de leerkracht alleen niet meer volstaan. In zo'n geval moeten we onder ogen zien dat er een ernstig probleem is. Niet alleen voor de leerkracht en voor het gepeste kind, dat door het pesten beschadigd wordt, maar ook voor de pesters, de klas en de betrokken ouders. Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waarin gepest wordt, kan iedereen slachtoffer zijn. We hanteren op school een pestprotocol om pesten te voorkomen en op de juiste manier te handelen als er gepest wordt.

Wat is een pestprotocol?

Een pestprotocol is een aantal afspraken over het tegengaan van pesten. Afspraken tussen de school, de kinderen en de ouders. De basis voor die afspraken vormen twee regels die bij ons gelden:

- Wij pesten niet
- Wij accepteren niet dat er gepest wordt

De tweede regel richt zich nadrukkelijk op leerlingen, leerkrachten en ouders gezamenlijk. Een goede samenwerking biedt de beste kansen op resultaat. Leerlingen, leerkrachten en ouders hebben allen een eigen verantwoordelijkheid bij het tegengaan van pesten. De eigen verantwoordelijkheid wordt in dit protocol geconcretiseerd door af te spreken welke stappen er gezet moeten worden als er gepest wordt.

Wat is pesten?

We verstaan het volgende onder pesten:

- er is sprake van een negatieve intentie, bedoeld om iemand leed te berokkenen;
- er is sprake van herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer personen;
- er is sprake van verschil in macht tussen pester en gepeste (er is sprake van een sterkere en een zwakkere).

Pesten is weloverwogen en proactief, het gebeurt niet per ongeluk of spontaan en is ook geen gevolg van uitlokking. Het is een complex groepsproces. Alhoewel uit bovenstaande beschrijving lijkt alsof pesten gaat om één dader tegen één slachtoffer, zijn er veel meer leerlingen bij betrokken in allerlei verschillende rollen die een pest-situatie in stand houden of aanmoedigen. Naast daders en slachtoffers zijn er meelopers en aanmoedigers waardoor de pester(s) zich gesterkt voelt. Als buitenstaanders niet ingrijpen geven ze een signaal van instemming af. Verdedigers kunnen een belangrijke rol spelen. Daarnaast zijn deze rollen niet statisch: afhankelijk van de situatie kan bijvoorbeeld een meeloper een pester worden of een slachtoffer een pester of alle rollen ineen zijn.

Het is niet geheel duidelijk waarom leerlingen elkaar pesten. Uit verschillende onderzoeken komt wel naar voren dat pesten een leerling iets oplevert (in termen van sociale status of verbinding door juist een ander uit te sluiten). De sociale norm in een groep is daarbij wel van belang: als veel leerlingen in een groep optreden tegen pesten is het voor daders veel minder aantrekkelijk om door te gaan met pesten, omdat het geen statusverhoging oplevert.

De Kanjertraining ziet pesten als een fundamenteel groepsproces. Het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wat nodig is, is een sterk tegenwicht: de groep en school dient een positieve sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijk zijn voor de gemeenschap, dat je het recht hebt om je zelf te zijn, maar ook de plicht hebt ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht ook heeft.

Vormen van pesten

Pesten kan in verschillende vormen voorkomen:

- Fysiek pesten (lichamelijk): slaan, duwen, schoppen, knijpen, haren trekken, laten struikelen of tegenhouden.
- Verbaal pesten (met woorden): schelden, roddelen, chanteren, uiten van bedreigingen of iemand belachelijk maken.
- Materieel pesten (met spullen): afpakken, beschadigen of verstopten van spullen.
- Relationeel / sociaal pesten: buitensluiten, negeren of uitlachen.

Daarnaast is er ook nog digitaal pesten. Bovenstaande vormen worden dan via de digitale kanalen uitgevoerd. Te denken valt aan foto's bewerken, versturen van bedreigingen of virussen, iemand hacken of blokkeren, haatprofielen aanmaken, etc.

Signalen van pesten

Als bovenstaande gedragingen gesignaleerd worden, dan kunnen dat uitingen zijn van pestgedrag. Daarnaast zijn we ook alert op gedragsveranderingen bij leerlingen. De volgende signalen bij leerlingen kunnen duiden op het feit dat een kind mogelijk gepest wordt:

- Een opvallend teruggetrokken gedrag;
- Een zwakke, onzekere lichaamshouding;
- Zich sterker dan voorheen manifesteren: brutaler – agressiever;
- Zich afzonderen;
- Spullen die ineens geregeld kwijt of kapot zijn;
- Sociaal onhandig gedrag vertonen.

Pesten of Plagen?

Vaak worden de termen pesten en plagen door elkaar gehaald en wat voor de een pesten is, ervaart de ander als plagen. Wij gaan uit van **de beleving** van de gepeste leerling. Hij/zij bepaalt of het pesten of plagen is. Elke melding en/of signaal nemen we daarom ook serieus. Naast het gevoel dat de gepeste leerling heeft, nemen we onder andere de volgende verschillen ook mee:

Plagen Gebeurt af en toe; Kortdurend; Door en naar verschillende personen; Beide partijen hebben plezier; Gelijkwaardigheid.	Pesten Structureel; Voortdurend / aanhoudend / herhaaldelijk; Vaak dezelfde die pest / gepest wordt; Gaait ten koste van sfeer; Machtsverhouding / ongelijke strijd.
--	--

Dit bepaalt mede de interventies die daarna gedaan worden. Deze kunnen gericht zijn op de gepeste leerling, op de pester of op een hele groep.

Digitaal pesten

Tegenwoordig zijn er allerlei soorten media zoals mobiele telefoons met camera's en internet, laptops en diverse sociale media. Het is makkelijk What's-app berichten te sturen en om te mailen. Daarnaast is het mogelijk om contact met elkaar te krijgen via games of social media (zoals o.a. Instagram)

Digitaal-of cyberpesten is het pesten via de digitale (virtuele wereld) media. Het betreft het opzettelijk zwart maken of afkraken van iemand door middel van vervelende/negatieve opmerkingen of juist het groepsgewijs negeren van een persoon. Instagram, SnapChat, What's app en alle sociale media maken het heel gemakkelijk om allerlei foto's te laden en gelijk met de wereld te delen.

De overeenkomsten tussen pesten en cyberpesten zijn:

- het gebeurt structureel;
- het gebeurt bewust;
- er is sprake van machtsverschil.

De verschillen tussen pesten en cyberpesten zijn:

- het gebeurt (vaak)anoniem;
- de impact is groot (door het grote bereik);
- het is laagdrempelig;
- het gebeurt 24 uur per dag, 7 dagen per week!

Veiligheid is veranderd, je bent tegenwoordig ook thuis bereikbaar.

Wat doet de school aan preventie?

De school volgt het programma van de Kanjertraining. De Kanjertraining is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het beschouwt de klas en de school als een leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen, en waarin kinderen leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Kinderen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de gemeenschap, en staan open voor de verschillen tussen mensen.

- Leerkrachten verwelkomen leerlingen bij de deur;
- Alle leerkrachten lopen buiten tijdens het speelkwartier ;
- Leerkrachten en andere volwassenen handhaven regels, door:
 - Modelgedrag te vertonen;
 - Leerlingen aan regels te herinneren;
 - Positief gedrag zichtbaar te belonen;
 - Toezicht te houden binnen en buiten de school;
 - Leerlingen aan te spreken als ze zich niet aan de regels houden (correctie);
 - Leerkrachten herhalen de regels regelmatig in de groep ter herinnering;
- Leerlingen worden gezien door alle medewerkers van school; iedereen doet er toe.

- De Interne Contactpersoon (Anouk Wijne) maakt aan het begin van het schooljaar een voorstelrondje door de school. Zij is beschikbaar op haar werkdagen en het is altijd mogelijk haar te mailen; icp@stmichiel.nl

Monitoring

Wij zetten diverse maatregelen en activiteiten preventief in om een sociale veilige schoolomgeving voor onze leerlingen te bewerkstelligen. We hechten er veel waarde aan om dit preventieve beleid ook te toetsen door leerlingen, team en ouders en doen dit met behulp van een monitor. De resultaten van deze monitor gebruiken wij om te kijken of er:

- aanpassingen in het preventief beleid wenselijk zijn,
- interventies naar individuele leerlingen dan wel groepen, leerkrachten of team wenselijk zijn.

Voor de monitoring maken wij gebruik van verschillende instrumenten. In dit hoofdstuk geven we een korte toelichting op deze instrumenten en geven we een overzicht over wie welke monitoring invult.

Mijn Kleutergroep (MKG)

Mijn Kleutergroep is een leerlingvolgsysteem voor de groepen 1-2. Het brengt alle ontwikkelingslijnen van de leerling in beeld. Naast de ontwikkelgebieden die onder andere te maken hebben met rekenen, taal en motoriek worden ook gegevens over de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen verzameld. Hiervoor wordt onder andere gekeken naar de betrokkenheid, het zelfbeeld, relaties met volwassenen, relaties met kinderen en spelontwikkeling.

KANVAS

KANVAS is een leerlingvolgsysteem gericht op het sociaal-emotioneel functioneren van leerlingen op de basisschool. Er wordt gebruik gemaakt van vragenlijsten voor leerlingen en voor leerkrachten. Binnen KANVAS wordt het sociaal-emotioneel functioneren van leerlingen opgesplitst in sociaal en emotioneel functioneren. Het emotioneel functioneren wordt bepaald door het welbevinden en de betrokkenheid van leerlingen. Dit zijn twee cruciale voorwaarden voor de ontwikkeling van de leerling. Deze twee graadmeters komen in beide vragenlijsten dan ook terug.

Het sociaal functioneren wordt bepaald door vaardigheden die leerlingen laten zien in hun gedrag tijdens sociale omgang met elkaar. Enkele belangrijke gedragingen zijn: helpen, samenwerken, samen delen, zorg geven, troosten, begrip tonen en geruststellen.

De leerkrachtvragenlijst wordt voor elke leerling ingevuld door de leerkrachten van groep 1 t/m 8. Dit gebeurt twee keer per schooljaar. De leerling vragenlijst wordt ingevuld door kinderen van groep 5 t/m 8. De leerling vragenlijst bestaat uit twee verschillende lijsten:

- Leer- en leefklimaat; Deze vragenlijst bevat stellingen met betrekking tot de betrokkenheid, het welbevinden, relatie met andere kinderen, autonomie, de pestbeleving en het pestgedrag van de leerling. Deze wordt ingezet voor de monitoring van sociale veiligheid vanwege de vragen naar pestbeleving en pestgedrag.

- Sociale vaardigheden; Deze vragenlijst bevat stellingen met betrekking tot de sociale vaardigheden van de leerling, uitgewerkt in ruimte nemend en ruimte gevend gedrag.

Beekveld & Terpstra

Door B&T worden tevredenheidspeilingen uitgezet bij het team, de leerlingen (groep 6, 7 en 8) en de ouders. Op deze manier kunnen we de tevredenheid van het team, de ouders en de leerlingen over verschillende onderdelen beoordelen. Komt het beeld dat de school heeft overeen met het beeld van de ouders en de leerlingen. Aan de hand van stellingen worden onder andere onderwerpen bevraagd als het onderwijsleerproces (leef- en leerklimaat in de groep), de schoolcultuur (leef- en leerklimaat op school) en de samenwerking. Voor de tevredenheidspeiling van leerlingen is een extra vragenlijst aangemaakt speciaal voor de monitoring van de sociale veiligheid.

Brievenbus

Op school zijn twee brievenbussen waar de leerlingen briefjes in kunnen stoppen met betrekking tot hun welbevinden en de omgang met elkaar. Hier wordt door de intern contactpersoon (ICP) aandacht aan gegeven tijdens het kennismakingsrondje. De ICP'er houdt bij welke leerlingen er briefjes geschreven hebben en wat ermee gedaan is.

Curatief beleid: Wat doen we als het misgaat?

Handelingen van leerlingen

Als kinderen merken dat er gepest wordt, vertellen zij dit aan de leerkracht en/of ouders en/of antipest coördinator.

Handelingen van leerkrachten richting leerlingen en klas

- De leerkracht bespreekt elk pestprobleem met de betrokken leerlingen. Eerst met het gepeste kind, vervolgens met het pestende kind of kinderen. De gesprekken hebben als doel het verkrijgen van inzicht in de situatie met het oog op het ondernemen van vervolgstappen;
- De leerkracht bespreekt elk pestprobleem niet alleen met de direct betrokkenen, maar als regel ook met de klas als geheel, tenzij er dringende redenen zijn daarvan af te zien. De leerkracht neemt in dit gesprek duidelijk stelling tegen het pestgedrag. Hij/zij leert de leerlingen dat een melding van pesten geen klikken is;
- De leerkracht meldt een pestprobleem bij de ICP'er en brengt daarbij verslag uit van de gesprekken die met de kinderen en de klas zijn gevoerd. De ICP'er brengt advies uit als hij/zij dit nodig acht;
- De leerkracht past na een pestprobleem direct en eenduidig de sancties toe die in de klas zijn afgesproken;
- Bij een pestprobleem kiest de leerkracht, in overleg met de ICP'er en/of IB'er, een vorm van begeleiding voor de pestende leerling(en) en de gepeste leerling. In overleg met de betrokkenen kan contact worden opgenomen met externen deskundigen.

Handelingen van leerkrachten richting ouders

- De leerkracht heeft een gesprek met de ouders van het gepeste kind;
- De leerkracht heeft een gesprek met de ouders van het pestende kind;
- In deze gesprekken worden de ouders op de hoogte gebracht van het probleem en probeert de leerkracht meer inzicht in de situatie te verkrijgen;
- In overleg met de ICP, IB en/of directie wordt besloten of de overige ouders geïnformeerd worden over de problemen met het pedagogisch klimaat in de groep. Indien nodig kan dit door middel van een brief of indien noodzakelijk een ouderavond;
- In een vervolggesprek met de ouders van de direct betrokken leerlingen wordt een plan van aanpak besproken.

Handelingen van ouders

Ouders van het gepeste kind:

- Als ouders de indruk hebben dat hun kind gepest wordt, nemen zij de problemen serieus;
- De ouders luisteren zo objectief mogelijk naar de verhalen van hun kind en nemen stelling tegen het pesten;
- De ouders nemen contact op met de groepsleerkracht om hem/haar op de hoogte te stellen en zijn/haar visie te horen. Tevens wordt een (vervolg)afspraken gepland;
- Indien er sprake is van een ernstige pestsituatie op school, stellen de ouders zich terughoudend op in het zelf oplossen van de problemen in rechtstreeks contact met de betrokken kinderen en hun ouders;
- De ouders verlenen hun medewerking aan een door de leerkracht en ICP voorgesteld overleg;
- De ouders werken mee aan het plan van aanpak dat gezamenlijk met de leerkracht en antipestcoördinator is vastgesteld.

Ouders van het pestende kind:

- Als ouders ter ore komt dat hun kind pest, nemen zij de problemen serieus;
- De ouders luisteren zo objectief mogelijk naar de verhalen van hun kind, straffen het niet, maar nemen stelling tegen het pesten;
- De ouders nemen contact op met de groepsleerkracht om hem/haar op de hoogte te stellen en zijn/haar bevindingen te horen. Tevens wordt een (vervolg)afspraken gepland;
- De ouders verlenen hun medewerking aan een door de leerkracht voorgesteld overleg;
- De ouders werken mee aan het plan van aanpak dat gezamenlijk met de leerkracht is vastgesteld.

Ouders van meelopers:

- Als ouders van hun kind horen over pestgedrag in de klas nemen zij het probleem serieus;
- De ouders luisteren zo objectief mogelijk naar de verhalen van hun kind en proberen inzicht te krijgen in de aard en omvang van het probleem;
- De ouders nemen stelling tegen het pesten;
- De ouders nemen contact op met de groepsleerkracht om hem/haar op de hoogte te stellen.

Voor alle betrokken ouders geldt: de ouders nemen contact op met de groepsleerkracht. Als zij zich, om welke reden dan ook, niet willen wenden tot de groepsleerkracht, dan nemen zij contact op met de vertrouwenspersoon.

Fysieke veiligheid

Gebruik schoolplein

Het schoolplein behoort tot het gebied waarvoor de school gedurende de schooltijd (en 15 minuten voor en na) verplicht is toezicht te houden.

- Fietsen
Op de speelplaats wordt niet gefietst.
Kinderen die op loopafstand wonen, komen lopend naar school. Wanneer het voor een activiteit vanuit school nodig is, komen zij ook op de fiets. De school is **niet** aansprakelijk voor beschadigingen of diefstal van fietsen. Zet de fiets daarom altijd goed in het rek en op slot. Aan de ouders het dringende verzoek om vernielingen aan fietsen direct te melden bij de directie.
De kinderen van de groep 1 t/m 3/4 zetten hun fiets aan de zijkant bij groep 8. De leerlingen van groep 5 t/m 7 zetten hun fiets in de rekken bij de fietsenstalling van het bovenbouwplein en de leerlingen van groep 8 aan de zijkant van hun eigen lokaal.
- In- en uitgangen
Bezoekers moeten op een veilige manier de school binnenkomen en uitgaan. Wij hebben op school drie in- en uitgangen:
 - Groep 1 t/m 3/4, peuterspeelzaal: ingang bij het kleuterplein
 - Groep 5 t/m 8: ingang aan de zijkant van het bovenbouwplein

De kinderen gaan om 8.20u. rustig naar binnen via hun eigen ingang. Bij het naar buitengaan, gebruiken de kinderen ook hun eigen uitgang.

Spelen

- Toezicht en speelplek
Er moet toezicht zijn. De leerkrachten nemen een plek in die ervoor zorgt dat zij goed zicht hebben over de speelplaats.

Om de kinderen zoveel mogelijk ruimte te geven bij het buitenspelen, zijn de pauzetijden verdeeld. Bij het buitenspelen lopen de eigen leerkrachten buiten voor toezicht.

Pleinregels groep 5 t/m 8

- Alle kinderen moeten op het plein blijven; er mag dus niet op het kleuterplein gespeeld worden en in het gangetje daarnaar toe. Leerkrachten moeten zicht houden op de leerlingen;
- Wanneer een kind naar het toilet moet, geeft hij/ zij dit aan bij een leerkracht die op het plein loopt;
- Voetballen mag;
- Er is buitenspeelgoed aanwezig om mee te spelen

Personen die niets op de speelplaats te zoeken hebben en zich onder speeltijd op de (openbare) speelplaats ophouden, worden door de buiten lopende leerkracht verzocht zich te verwijderen. Wordt hieraan geen gehoor gegeven, dan direct melden bij

de directie. Deze onderneemt verdere actie. Na schooltijd worden afsluitbare gedeelten van het hek rondom de school afgesloten.

Bij slecht weer bepaalt de leerkracht of de groep naar buiten gaat of niet. Wanneer de kinderen binnen blijven, blijven ze in de groep en spelen spelletjes. Met toestemming van de leerkrachten mogen de kinderen ook in de hal met de Kapla ed.

Gebruik speelzaal en gemeentelijke gymzaal

De groepen 1/2 hebben gym in de speelzaal van de school en eenmaal per week in de zaal van de gemeente onder leiding van een vakdocent. De groepen 3 t/m 8 hebben eens per week gymles van een vakdocent, waarbij spellessen en toestellenlessen worden afgewisseld.

De kinderen vanaf groep 3 hebben een gymtas mee met gymkleding en gym schoenen. Wanneer zij hun gymspullen niet bij zich hebben, mogen zij niet meedoen en blijven zij op school. De gymtas gaat na de les weer mee naar huis om de kleding te kunnen wassen. Indien een kind gebruik wilt maken van deodorant, dient dit een roller te zijn en geen spray. Vanaf groep 5 mogen jongens en meisjes niet bij elkaar in de kleedkamer komen.

Wanneer een leerling niet mee kan doen met de les dient dit door de ouder bij de leerkracht te worden gemeld. Indien deze leerling niet mee kan naar de gymzaal, blijft het onder toezicht van een andere leerkracht met werk op school. De leerkrachten hebben een telefoon bij zich, zodat zij in geval van nood de school kunnen bellen, die dan verdere acties kan ondernemen.

Iedere gymzaal heeft een contactpersoon toegewezen. Indien materialen niet meer voldoen aan de veiligheidseisen, verouderd zijn of missen, wordt dit aan deze contactpersoon doorgegeven.

Gebruik gangen

In de gangen van de St. Michielschool lopen en praten we rustig. Er wordt in de school niet gerend. Bij de start van ieder schooljaar wordt dit ook besproken met de kinderen, wanneer de gedragsregels in de klas samen worden vastgesteld. Brandblusmiddelen, nood- en vluchtwegen zijn vrij bereikbaar en gebruiksklaar. Jassen en tassen worden aan de kapstok opgehangen.

Schoolreisje en excursies

Voor aanvang van het schoolreisje worden alle bijzonderheden over de leerlingen geïnventariseerd (ziektekostenverzekering, dieet, medicijnen en alle noodzakelijke telefoonnummers). Mobiele telefoon en EHBO-does gaan standaard mee.

Instructie: Voor vertrek worden de regels, afspraken en andere specifieke aspecten voor de schoolreisje gelijktijdig met de leerlingen en begeleiders doorgenomen. Regels van het park of attractie over lengte, leeftijd e.d. altijd in acht nemen! Begeleiders moeten duidelijk weten wat hun taken en verantwoordelijkheden zijn en welke procedures gelden.

Voorafgaand aan ieder schoolreisje of excursie worden de volgende punten in het team vastgesteld en besproken met de leerlingen:

- Groepsindeling en begeleiding;
- Groepsgrootte (is afhankelijk van de leeftijd van de leerlingen en de te bezoeken attractie). 1/2 1 op 4, 3/4 1 op 4 of 5, groep 5/6 1 op 5 of 7, groep 7/8 1 op 10;
- Specifieke afspraken die gelden op de locatie;
- Verzamelplaatsen op school en op locatie;
- Waar mogen kinderen wel / niet komen?
- Kind is de groep kwijt, wat dan?
- Absentenregistratie.
- Bus indeling indien van toepassing.

Bij een schoolreisje met meerdere groepen gaat er een extra auto mee (ten behoeve van eventueel dokter bezoek of andere calamiteiten). Op de locatie wordt een centrale post ingesteld, die bemand wordt door een voor de kinderen bekende persoon. Om de kinderen makkelijk te herkennen, dragen zij bij een schoolreisje of ander evenement schoolhesjes.

Schoolreisje groep 1/2, zij hebben een eigen kleuterdag:

- Begeleiding groep 1/2: 1 op 4;
- De kinderen verzamelen zich in de eigen groep;
- De kleuterdag heeft elk jaar een andere invulling;
- Wanneer het feest op school wordt gehouden is er een voorstelling en worden er spelletjes gedaan. Ouders begeleiden deze spelletjes;
- De lunch wordt in overleg door ouders of school geregeld;
- Wanneer de kleuters naar een andere locatie gaan wordt hiervoor ouderhulp/vervoer gevraagd;
- Autovervoer.....verhoging?...verzekering..?
- Vooraf krijgen ouders instructie, uitleg en informatie mondeling en op papier over de invulling van de dag;
- Aan het einde van de dag verzamelen de kinderen zich eerst op school bij de leerkracht. Hier kunnen de kinderen door hun ouders of de BSO worden opgehaald.
- De kleuterdag start om 8.30 en is uiterlijk om 14.00 uur afgelopen.

Kamp

Instructie: Voor vertrek worden de regels, afspraken en andere specifieke aspecten voor het kamp gelijktijdig met de leerlingen en begeleiders doorgenomen. Regels van het verblijf altijd in acht nemen! Begeleiders moeten duidelijk weten wat hun taken en verantwoordelijkheden zijn en welke procedures gelden.

- Voor aanvang van het kamp worden alle bijzonderheden over de leerlingen geïnventariseerd (denk aan: dieet, medicijnen, telefoonnummers);
- Na aankomst op het kampadres de regels en afspraken nog eens doorneemen;
- In het bijzonder bosspelen, nachtspeken en speurtochten dienen altijd onder begeleiding plaats te vinden;
- Minimaal één begeleider op acht leerlingen.

Als we op kamp gaan, ontvangt iedere ouder een kampboekje. Hierin staan onder andere de volgende gegevens:

- Telefonische bereikbaarheid kampadres
- Kamplocatie
- Regels
- Bagage
- Vervoer

Op de kamplocatie wordt met de kinderen afgesproken tot waar ze mogen komen. Indien dit geen herkenbare punten zijn, wordt dit aangegeven met lint of pionnen. Na het kamp wordt iedere ouder verzocht zijn/haar kind op teken te controleren.

Vervoer

A. VERVOER PER BUS

- Wettelijke regels over het aantal leerlingen op de stoelen strikt navolgen. Als er gordels zijn, moeten die worden gebruikt;
- In principe bepaalt de leerkracht wie waar zit. In veel gevallen zal dit vrij gelaten kunnen worden;
- Alle leerlingen blijven zitten;
- Leerlingen mogen niet naast een nooduitgang zitten. Tevens niet op de voorste stoel(en) /middelste stoel(en) achterin i.v.m. voorover vallen bij plotseling remmen;
- In iedere bus zit minimaal één leerkracht;
- De begeleiders zitten verspreid door de bus en houden mede toezicht;
- Aan de huishoudelijke regels van de chauffeur wordt gehoor gegeven (verantwoordelijk is een leerkracht).

De kinderen verzamelen in de klas of op de locatie per groep en gaan pas als de groep compleet is naar de bus. In de bus worden de kinderen opnieuw geteld door de groepsleerkracht. Zij geeft aan wanneer de groep compleet is en de bus kan vertrekken. Kinderen die niet worden opgehaald, lopen met de leerkracht mee naar school.

B. VERVOER PER TRAM / TREIN

- Er wordt gelopen in een ordelijke rij;
- Er moet minimaal één extra volwassene mee per groep;
- Eén begeleider loopt voor, één achter de rij;
- Op bepaalde logische punten, einde plein, begin/eind stoep, eind weg, oversteekplaats e.d. stoppen en kijken of de rij nog ordelijk en veilig is (de rij "dikt dan in") en wordt zo minder lang, dus veiliger;
- In de tram/trein en tijdens de wandeltocht wordt niet geschreeuwd, geduwd, gerend of iets dergelijks;
- Zie ook afspraken vervoer te voet;
- Bij tramhalte / station:
 - Leerlingen vertellen waar ze moeten wachten (aan de veilige zijde van het perron; begeleiders staan tussen de leerlingen en de perronrand);
 - Eerst passagiers laten uitstappen, dan pas zelf instappen;
 - Rustig instappen, liefst de hele groep in een coupé, liefst op een zitplaats;
 - Indien niet iedereen bij elkaar kan zitten, wordt de groep gesplitst op aanwijzing van de groepsleerkracht;

- De groepsleerkracht geeft, indien nodig, aan waar iedereen gaat zitten;
- Bij elke groep blijft een begeleider;
- Uitstappen:
 - Leerlingen laten weten bij welke halte uitgestapt wordt;
 - Spreek duidelijk af waar gewacht wordt en zorg dat er snel weer een rij gevormd wordt;
 Leerkracht ziet toe op vertrek van alle leerlingen.

De kinderen die een kortingskaart hebben, worden gevraagd deze mee te nemen. De overige kinderen reizen zoveel mogelijk op een railrunnerkaart. De leerkracht zorgt voor de kaartjes en houdt deze zelf bij zich. Eén begeleider mag drie kinderen met een railrunnerkaart meenemen.

C. VERVOER PER AUTO

- Het aantal standaard veiligheidsgordels in de auto bepaalt het aantal leerlingen dat mag worden vervoerd;
- Een driepuntsgordel mag niet als heupgordel worden gebruikt;
- Wie langer is dan 1,35 m mag ook de standaard gordel gebruiken;
- Alle kinderen kleiner dan 1,35 meter moeten op de achterbank;
- **Indien een (pleeg-) ouder eigen kinderen vervoert, geldt aanvullend het volgende:** kinderen kleiner dan 1,35 meter met een maximum gewicht van 36 kg moeten zowel voorin als achterin gebruik maken van een geschikt en goedgekeurd kinderbeveiligingsmiddel (kinderzitje of stoelverhoger voorzien van keuringslabel ECE 44/03 of 44/04). Het kinderzitje mag niet tegen de rijrichting in op de voorstoel naar de chauffeur worden geplaatst als daar een airbag voor zit die niet is uitgeschakeld.

Ouders die rijden krijgen van te voren het adres van de bestemming. Telefoonnummers worden met de leerkracht uitgewisseld. De leerlingen verzamelen in de klas of op locatie en vertrekken per groepje met de begeleider naar de auto.

D. VERVOER PER FIETS

- Minimaal één begeleider per vijf leerlingen voor de groepen 3 t/m 5;
- Minimaal één begeleider per acht leerlingen voor de groepen 6 t/m 8;
- Volwassene voorop met een leerling, daarachter de andere leerlingen. Een volwassene sluit de rij;
- Bij voorkeur fietsen langs een fietsvriendelijke route (zoals vrij liggend fietspad);
- Zoveel mogelijk veiligheidshesjes gebruiken (kop/staart, in de rij enz.);
- Bij oversteken uiterste concentratie.

Bij fietstochten gelden de bovenstaande regels en wordt een paar dagen van te voren met de kinderen besproken dat de fiets veilig moet zijn, niet te groot en niet te klein. Indien dit niet het geval is, moet het kind zorgen voor een andere fiets. Wanneer het kind niet in bezit is van een veilige fiets, kan het niet mee. De kinderen verzamelen in de klas of op locatie en stellen zich op in de fietsrij bij het hek voor de school. Wanneer een fiets kapotgaat of er iets anders voorvalt tijdens het fietsen, verlaat het kind de rij, samen met zijn fietsmaatje en wacht op de begeleider die achteraan fietst.

De begeleider vooraan in de rij kan besluiten te stoppen en doet dit door zijn hand op te steken en STOP te roepen. Er wordt gekeken of het probleem kan worden opgelost. Wanneer dit niet het geval is, wordt de fiets geparkeerd en gaat de leerling bij één van de begeleiders achterop.

E. VERVOER TE VOET

- Leerlingen lopen twee aan twee;
- Eén volwassene loopt voor; bij voorkeur ook één achteraan;
- Op bepaalde logische punten, einde plein, begin/eind stoep, eind weg; oversteekplaats e.d. stoppen en kijken of de rij nog wel ordelijk en veilig is (de rij “dikt dan in” en wordt zo minder lang dus veiliger);
- Oversteken:- Eerst de groep bij elkaar op de stoep:
 - Duidelijk afspreken waar kinderen wachten.
 - De weg afzetten met door een begeleider.
 - Oversteken.

Wanneer de leerlingen naar de gymzaal lopen, is dit bekend terrein en kan dit met alleen de groepsleerkracht. Wanneer we op onbekend terrein komen buiten de school, wordt er een extra begeleider gevraagd mee te lopen. Dit geldt voor de groepen 1 t/m 8.

Verkeersexamen

- Ouders verlenen toestemming. Zonder toestemming mag een leerling niet deelnemen aan het examen;
- Voorafgaand aan het praktische examen worden alle fietsen gekeurd. Alleen deelname met een goedgekeurde fiets;
- Ouders krijgen vooraf de route zodat zij deze met hun kind kunnen oefenen;
- De leerlingen dragen fel gekleurde hesjes met rugnummers;
- Controleposten op cruciale plaatsen.

Instructie aan de begeleiders

Zorg voor een gedegen instructie. Begeleiders moeten duidelijk weten wat hun taken en verantwoordelijkheden zijn en welke procedures gelden. Vooral van belang is te weten hoe te handelen bij een ongeval. Zet de informatie op schrift en geef die eventueel van tevoren mee.

Externe sportactiviteiten

Voor aanvang van de activiteit worden alle bijzonderheden over de leerlingen geïnventariseerd (ziektelkostenverzekering, dieet, medicijnen en alle noodzakelijke telefoonnummers). Mobiele telefoon en EHBO-doos gaan standaard mee.

Instructie: voor vertrek worden de regels, afspraken en andere specifieke aspecten voor de sportactiviteiten gelijktijdig met de leerlingen en begeleiders doorgenomen.

Voor alle sportactiviteiten geldt:

Indien naar het oordeel van de leerkracht op enigerlei wijze de veiligheid in het geding is, laat de leerkracht de deelname van de groep aan de activiteit stoppen!

Afspraken met betrekking tot zwemmen:

Kinderen die géén zwemdiploma bezitten

- Krijgen een armbandje om.;
- Mogen niet in de buurt komen van water dieper dan 0,5 meter;

- wordt verteld waar zij wél mogen komen;
- Ouders verklaren schriftelijk of het kind in bezit is van een zwemdiploma en of het mag deelnemen aan de zwemactiviteit. Zonder toestemming mag een leerling niet deelnemen aan het zwemmen;
- Minimaal één begeleider per acht leerlingen. Als er leerlingen zijn zonder zwemdiploma, dan is één leerkracht extra nodig;
- De leerkracht overlegt, vooraf, met het zwembadpersoneel wanneer er een groep leerlingen komt zwemmen en geeft door met hoeveel leerlingen de school/klas komt;
- Tevens bespreekt hij/zij de herkenbaarheid van leerlingen die geen diploma hebben;
- Navragen of er speciale regels of afspraken zijn die in het zwembad gelden (bijv. opbergen van waardevolle spullen, kleedkamers, douchen) en/of er mogelijkheden zijn om de groep via de geluidsinstallatie te laten omroepen (bijv. om te verzamelen);
- Controleer waar de EHBO-post is;
- Er wordt een centrale verzamelplaats afgesproken;
- Op de verzamelplaats geeft de leerkracht aan de kinderen instructie over de regels/afspraken van het zwembad, tijdstippen waarop de kinderen zich moeten verzamelen, de plaats van de EHBO-post;
- Minimaal één leerkracht heeft als taak toezicht te houden op de kinderen die geen zwemdiploma hebben (ook bij toerbeurt te organiseren);
- Minimaal één leerkracht houdt toezicht bij de overige baden;
- Andere begeleiders mogen in het water (ook bij toerbeurt te organiseren).;
- De begeleiders houden toezicht bij het omkleden en douchen.

Sportdag

- Er moet minimaal één BHV'er met EHBO-doos aanwezig zijn en op elke locatie een BHV'er;
- Zorg dat de leerlingen steeds op een veilige plek staan wanneer er gesport wordt (denk aan kogelstoten);
- Gebruik de attributen alleen waarvoor ze bedoeld zijn;
- Begeleiding van één ouder per vijf leerlingen. (Bij twee ouders per tien kinderen kan één ouder het spel leiden terwijl de ander uitslagen noteert).

Schaatsen

- Minimaal één begeleider per tien leerlingen;
- Er is minimaal één leerkracht die het algehele toezicht houdt en dus niet schaatst;
- De groep verzamelt op een centrale plek langs baan. Daar worden de schaatsen ondergebonden. Ieder kind een eigen tas mee. Letten op waardevolle spullen;
- De kinderen zijn voldoende warm gekleed (handschoenen verplicht). Zonder deze bescherming mogen deze kinderen niet meeschaatsen;
- In slierten schaatsen en tegen schaatsers oprijden, is niet toegestaan;
- De kinderen gaan per fiets of per auto. Dit wordt bekeken per keer;
- In principe wordt alleen op de schaatsbaan (geen diep water eronder) geschaatst. In strenge winters kan eventueel op natuurijs geschaatst worden, maar alleen als de schaatsvereniging het ijs heeft goedgekeurd.

Diverse toernooien

Hieronder vallen toernooien voor balsporten, schaken en dammen; sluizenloop enzovoort.

De school kan alleen deelnemen aan een sporttoernooi als er minimaal één begeleider per groep op de locatie aanwezig is (dat kan ook per toerbeurt geregeld worden).

- Ouders van de deelnemers worden vooraf schriftelijk geïnformeerd met de exacte gegevens (wie, waar, wanneer; wat wordt er van ouders verwacht, wat regelt de school, aan- en afmelden, vervoer enzovoort).
- Voorafgaand aan het toernooi is duidelijk welke deelnemers er zijn. De namen worden op overzichten genoteerd.
- De begeleider vertrekt niet eerder dan nadat het toernooi is geëindigd en alle toernooideelnemers van de school zijn vertrokken.

Interne activiteiten

Voor aanvang van elke activiteit, bijvoorbeeld Carnaval, Kerst worden alle bijzonderheden over de leerlingen geïnventariseerd (ziektekostenverzekering, dieet, medicijnen en alle noodzakelijke telefoonnummers) die voor een veilige uitvoering van de activiteit van belang zijn.

Bereikbaarheid (mobiele telefoon) en hulpverleningsmogelijkheden zijn geregeld.

Instructie: de regels, afspraken en andere specifieke aspecten voor de activiteiten worden gelijktijdig met de leerlingen en begeleiders doorgenomen.

Algemene regels

- Zorg voor het vrijhouden van gangen, in- en uitgangen. Let hierbij ook op het vrijhouden van de ingang van het klaslokaal;
- De nood- en transparantverlichting (= vluchtwegsignalering) mag niet worden uitgeschakeld of aan het zicht worden onttrokken;
- Zorg ervoor dat de deuren bij de uitgangen voldoende doorgang bieden in geval van calamiteit (een vergrendelde deur ontgrendelen);
- Slanghaspels zijn bereikbaar; handblusmiddelen zijn op strategische plaatsen aanwezig en bereikbaar;
- Zie erop toe dat elektrische apparatuur en toebehoren veilig zijn en volgens de voorschriften/ gebruiksaanwijzing worden gebruikt;
- Kabels en snoeren, touwen, feestverlichting (zoals snoeren met lampjes) slingers en dergelijke, zodanig gebruiken dat zij geen gevaar opleveren (struikelen, tegenaan lopen);
- Gebruik van **open vuur** (ook kaarsen /waxinelichtjes en vuurkorven) onder zeer strakke condities organiseren en zorgdragen voor paraat zijn van blusmiddelen;
- Bij musicals en andere voorstellingen mogen in de aula maximaal 200 personen aanwezig zijn (zo nodig extra voorstellingen geven en werken met toegangskaartjes).

Bij activiteiten waarbij grote groepen ouders aanwezig zijn ontvangen de ouders informatie over de tijden, waarop er een activiteit plaatsvindt.

Bij een podiumoptreden onder schooltijd, waarbij de ouders van de optredende kinderen mogen kijken, zitten de kinderen op stoelen en banken. Ouders nemen daarachter plaats op de overgebleven stoelen of blijven even staan. Er wordt altijd een

middenpad en zijpad vrijgehouden i.v.m. eventuele evacuatie. Bij evenementen na schooltijd, nemen de ouders plaats op de beschikbare plaatsen. Ook hierbij wordt altijd een middenpad en zijpad vrijgehouden.

Bij evenementen op het schoolplein geldt dat de buurtbewoners op de hoogte worden gesteld en er een duidelijke eindtijd wordt aangegeven.